

Asəf Zeynalov

Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi,

2 Saylı BDM, şöbə müdürü

asefzeynal5555@gmail.com

ORCID: 0009 0009 2267 5918

ƏMƏK BAZARININ STRUKTUR DƏYİŞİKLİKLƏRİNDƏ MÜASİR TEXNOLOGİYALARIN ROLU

Xülasə

Müasir dövrdə texnologiya, rəqəmsallaşma və qloballaşma əmək bazarında ciddi struktur dəyişikliklərinə səbəb olmuşdur. Məqalədə həm dünyada, həm də Azərbaycanda əmək bazarının transformasiyası, yeni peşə istiqamətləri və bu sahələrdə tələb olunan əsas bacarıqlar araşdırılır. Rəqəmsal iqtisadiyyat, süni intellekt, kibertəhlükəsizlik və yaşıl texnologiyalar kimi yüksələn sahələrdə kadr çatışmazlığı fonunda texniki və yumşaq bacarıqların birgə əhəmiyyəti vurğulanır.

Tədqiqatda dövlət siyasətləri, təhsil islahatları və əmək bazarı trendlərinin qarşılıqlı təsiri təhlil edilir. Eyni zamanda regionlarda rəqəmsal bacarıqların inkişaf etdirilməsi, gənclərin məşğulluğu və davamlı peşə hazırlığına dair məsələlər qiymətləndirilir. Məqalədə əmək bazarının struktur dəyişikliklərində müasir texnologiyaların geniş rolu tədqiq edilir və bu istiqamətdə müvafiq təkliflər verilir.

***Məqalənin məqsədi** – global əmək bazarındakı dəyişiklikləri nəzərə alaraq Azərbaycanın insan kapitalı strategiyasına dair tövsiyələr təqdim etməkdir.*

***Metodologiya** – statistika, beynəlxalq hesablar və yerli təhlillərə əsaslanan kompleks yanaşma ilə çağdaş əmək bazarının tələbləri araşdırılmışdır.*

***Nəticə** – tədqiqat müasir peşə yönümlü siyasətlərin formalaşdırılmasına, təhsil və məşğulluq sahəsində strateji qərarların verilməsinə töhfə verir.*

***Açar sözlər:** əmək bazarı, müasir peşələr, rəqəmsallaşma, insan kapitalı, texniki və yumşaq bacarıqlar*

Giriş

Son onilliklərdə texnologiyanın sürətli inkişafı, rəqəmsallaşma və qloballaşma prosesi dünya əmək bazarında köklü dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Ənənəvi peşə sahələri getdikcə öz aktuallığını itirir, onların yerini isə yüksək texnoloji biliklər tələb edən müasir ixtisaslar tutur. Bu dəyişikliklər təkcə inkişaf etmiş ölkələrlə məhdudlaşmır, həm də inkişaf etməkdə olan dövlətlərin əmək bazarlarında da əksini tapır. İqtisadiyyatın yeni reallıqlara uyğunlaşması, işəgötürənlərin gözləntilərinin dəyişməsi və bazarda rəqabətin artması peşə strukturunda çevikliyə və adaptasiya bacarığına malik yeni insan kapitalına ehtiyac yaradıb.

Müasir əmək bazarında rəqabətə davamlı olmaq üçün texnoloji savadlılıq, analitik düşünmə qabiliyyəti və yaradıcılıq kimi bacarıqlar ön plana çıxmışdır. Bu xüsusiyyətlərə sahib olan peşələr daha çox tələb görməkdədir. İxtisaslaşmış sahələr üzrə – xüsusilə süni intellekt, proqram təminatı, rəqəmsal marketinq, data analitikası, kiber təhlükəsizlik və yaşıl texnologiyalar kimi istiqamətlərdə – işçi qüvvəsinə artan tələbat bu peşələri əmək bazarının aparıcı istiqamətlərinə çevirmişdir.

Azərbaycan da global əmək bazarında baş verən bu tendensiyalardan kənarda qalmamışdır. Son illərdə ölkədə rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı, texnologiya yönümlü

layihələrin dəstəklənməsi və təhsil islahatlarının həyata keçirilməsi əmək bazarında yeni peşələrin formalaşmasını sürətləndirmişdir. Rəqəmsal bacarıqların artırılması və əmək bazarının ehtiyaclarına cavab verən kadrların hazırlanması ölkənin iqtisadi inkişaf strategiyalarında əsas prioritetlərdən birinə çevrilmişdir.

Bu cür dəyişikliklər fonunda əmək bazarında tələb olunan müasir peşələrin müəyyənləşdirilməsi təkcə statistik təhlil deyil, həm də sosial-iqtisadi planlaşdırma baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Peşə strukturunun yenidən qurulması təhsil sistemi ilə əmək bazarı arasında əlaqələrin gücləndirilməsini və yeni bacarıqların təşviqini zəruri edir. Əmək bazarına daxil olan gənclər və ixtisasını dəyişmək istəyən şəxslər üçün bu istiqamətdə məlumatlı qərarlar vermək üçün aydın və sistemli analizə ehtiyac vardır.

Bu məqalə əmək bazarında baş verən dəyişikliklərin əsas meyllərini müəyyən etmək, tələb olunan müasir peşələri xarakterizə etmək və bu sahədə həm Azərbaycanda, həm də dünyada mövcud olan imkan və çağırışları təhlil etmək məqsədi daşıyır. Tədqiqat həmçinin, gələcək dövrdə əmək bazarının inkişaf istiqamətlərinə dair strateji yanaşmaların formalaşdırılmasına töhfə verməyi hədəfləyir.

Material və metodlar

Son illərdə həm qlobal, həm də Azərbaycan əmək bazarında peşə strukturunda köklü dəyişikliklər müşahidə olunmaqdadır. Rəqəmsallaşma, süni intellekt və avtomatlaşdırma kimi proseslər bir çox ənənəvi peşələrin sıradan çıxmasına, eyni zamanda yeni və yüksək ixtisas tələb edən peşələrin meydana gəlməsinə səbəb olmuşdur. Bu transformasiya daha çox texnologiya, informasiya, enerji və xidmət sahələrində özünü göstərməkdədir (World Economic Forum, 2023; Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi, 2022).

Dünya İqtisadi Forumu və Beynəlxalq Əmək Təşkilatının məlumatlarına əsasən, 2025-ci ilə qədər 85 milyon ənənəvi iş texnologiya ilə əvəz olunacaq, eyni zamanda 97 milyon yeni peşə növü yaradılacaqdır. Bu yeni sahələrə süni intellekt mütəxəssisləri, məlumat analitikləri, robot texnikası mühəndisləri və kibertəhlükəsizlik üzrə ekspertlər kimi yüksək texnologiyalı ixtisaslar daxildir (World Economic Forum, 2023; International Labour Organization, 2020).

Azərbaycan əmək bazarında da bu tendensiyalar özünü qabarıq şəkildə göstərir. Rəqəmsal iqtisadiyyat və informasiya texnologiyalarına olan maraq artır, dövlət sektorunda elektron hökumət sistemlərinin tətbiqi genişlənir və özəl sektorda rəqəmsal bacarıqlara malik kadrlara olan ehtiyac yüksəlir. Proqram təminatı, şəbəkə təhlükəsizliyi və texniki dəstək sahələrində ixtisaslaşmış kadr çatışmazlığı bu dəyişikliklərin əsas göstəricisidir (Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi, 2022; Guliyev & Abbasova, 2022).

Buna cavab olaraq, Azərbaycan təhsil sistemində də bir sıra islahatlar həyata keçirilir. Modul əsaslı peşə təhsili kurikulumlarına keçid, işəgötürənlərlə əməkdaşlıq çərçivəsində dual təhsil proqramlarının tətbiqi əmək bazarının real tələblərinə uyğun kadr hazırlığını gücləndirməkdədir. Bu yanaşmalar logistika, avtomatika və enerji sahələrində praktik bilik və bacarıqların inkişafını stimullaşdırır (Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutu, 2021; UNEVOC, 2023).

Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, yalnız texniki biliklər deyil, eyni zamanda “yumşaq bacarıqlar” – kritik düşünmə, ünsiyyət, emosional intellekt və adaptasiya qabiliyyəti – də peşəkar uğurun əsas komponentləri kimi çıxış edir. OECD və UNDP tərəfindən hazırlanan hesabatlarda bu bacarıqların əmək bazarına daxilolma və karyera inkişafında mühüm rol oynadığı vurğulanır (OECD, 2022; UNDP, 2021).

Eyni zamanda yaşıl iqtisadiyyatın inkişafı nəticəsində alternativ enerji, tullantıların idarə olunması, iqlim texnologiyaları və ekoloji mühəndislik kimi yeni peşə kateqoriyaları meydana çıxır. Bu sahələr həm iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə, həm də iqtisadi strukturun

diversifikasiyasında əsaslı rol oynayır (European Commission, 2021; Cəfərov & Hacıyev, 2023).

COVID-19 pandemiyasından sonra səhiyyə və sosial xidmət sektorlarında da peşə strukturunda dəyişikliklər baş vermişdir. Epidemioloqlar, ictimai sağlamlıq mütəxəssisləri, psixoloji dəstək işçiləri və yaşlılara qulluq üzrə xidmət personalına olan tələbat əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bu eyni zamanda texnologiya ilə inteqrasiya olunmuş humanitar yanaşmaların vacibliyini artırmışdır (World Health Organization, 2022; Əliyeva & Quliyeva, 2023).

Nəhayət, kreativ sənayelər də əmək bazarının inkişaf edən istiqamətləri arasında yer almaqdadır. Rəqəmsal dizayn, kontent yaradıcılığı, oyun inkişafı və sosial media menecmenti kimi peşələr, xüsusilə gənc nəsil üçün həm innovativ, həm də iqtisadi baxımdan cəlbedici sahələrə çevrilmişdir. Bu sahələrin inkişafı transmilli əmək bazarı modelinin yayılmasına da tökan verir (UNESCO, 2021; Brynjolfsson & McAfee, 2014).

Təhlil və Müzakirə

Qlobal əmək bazarında struktur dəyişikliklər süni intellekt, avtomatlaşdırma və yaşlı texnologiyaların geniş tətbiqi ilə əlaqədar ciddi transformasiya mərhələsinə qədəm qoyub. Dünya İqtisadi Forumunun 2023-cü il “Future of Jobs” hesabatına görə, 2027-ci ilə qədər 69 milyon yeni iş yeri yaradılacaq, eyni zamanda 83 milyon tradicional vəzifə azaldılacaq. Bu dəyişikliklər ən çox texnologiya, analitika, süni intellekt və ekoloji sahələrdə peşə tələbatını artıracaq (World Economic Forum, 2023).

Azərbaycan kontekstində rəqəmsal transformasiya sahəsindəki nailiyyətlər diqqət çəkicidir. Məsələn, 2019–2023-cü illərdə ölkədə İKT sektoruna cəlb olunan kadrların sayı 19 mindən 22,5 minə yüksəlmişdir. Bu artım eyni zamanda rəqəmsal xidmətlərin — xüsusilə e-hökumət sistemlərinin — genişləndirilməsilə müşahidə olunur (Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi, 2024).

İnfrastruktur və iqtisadi inkişaf arasında əlaqəyə gəldikdə, Dünya Bankının rəsmi araşdırmaları göstərir ki, internet istifadəçilərinin sayında hər 10% artım ÜDM-də 1,4–1,8% civarında müsbət təsir göstərir. Bu xüsusilə regionlarda yaşayanlar üçün onlayn məşğulluq və sosial xidmətlərə çıxış imkanlarını artırır (Jiménez et al., 2014).

Rəqəmsal idarəetmə sistemlərinin yayılması Azərbaycanda əmək müqavilələrinin rəqəmsallaşdırılmasına təsir göstərüb. 2019–2024-cü illər ərzində rəsmi əmək müqavilələrinin sayı 450 000-dən çox artaraq 1,85 milyona çatmışdır. Yəni bu göstərici orta hesabla tədqiqat dövründə 4,1 dəfə şoxalmışdır. Bu da sektorda şəffaflıq və səmərəliliyin yüksəldiyini nümayiş etdirir (Ministry of Digital Development and Transport of Azerbaijan, 2024).

Müasir əmək bazarında texniki bacarıqlarla yanaşı, yumşaq bacarıqların (soft skills) kombinasiyası da kritik rol oynayır. Dünyanın qabaqcıl işlə təmin etmə orqanlarının təhlilləri göstərir ki, işçilərin 44%-nin bacarıqlarında gələcək beş il ərzində ciddi dəyişiklik olacaqdır (cədvəl).

Bu isə öz növbəsində işəgötürənlərin əksər hissəsinin (77%) əməkdaşlarının bacarıqlarını yenidən formalaşdırmağı planlaşdırır (World Economic Forum, 2023).

Cədvəl məlumatlarından göründüyü kimi, yeni peşələrin yaranması nəticəsində 2027-ci ilə kimi sadalanan peşələrdə 69 milyon yeni iş yerinin yaranması proqnozlaşdırılır. Bu sahələr sırasında İKT və rəqəmsal xidmət sahələrində yaranacaq iş yerlərinin sayında 18,4% və ya 3,5 min iş yeri artacaqdır.

Hazırda dünya və Azərbaycan əmək bazarında ənənəvi peşələrə meylin azalması tendensiyası gözlənilir. Belə ki, dünyada 83 milyona yaxın ənənəvi peşələrin itirilməsi təhlükəsinin proqnozu verilməkdədir.

Cədvəl. Dünya və Azərbaycan Əmək Bazarında Müasir Peşə Trendləri və Bacarıq Tələbləri

Sahə / Trend	Qlobal Əmək Bazarı	Azərbaycan Əmək Bazarı
Yeni peşələrin yaranması	2027-ci ilə qədər müxtəlif sahələrdə 69 milyon yeni iş yeri (AI, analitika, yaşıl texnologiyalar sahəsində)	İKT və rəqəmsal xidmət sahələrində işçi sayında artım (19 min → 22.5 min)
Ənənəvi peşələrin azalması	83 milyon ənənəvi vəzifə itiriləcək	Avtomatlaşdırma və rəqəmsal-laşma ilə bəzi peşələr sıradan çıxır
Texniki bacarıqlar	Süni intellekt, data analitikası, kibertəhlükəsizlik, avtomatlaşdırma	Proqram təminatı, texniki dəstək, şəbəkə təhlükəsizliyi üzrə kadr çatışmazlığı
Yumşaq bacarıqlar	Ünsiyyət, problem həll etmə, uyğunlaşma, kreativlik əsas bacarıqlar kimi qəbul edilir	Təhsil islahatlarında yumşaq bacarıqların inkişafına yönələn proqramlar həyata keçirilir
Rəqəmsallaşma təsiri	İnfrastrukturun inkişafı ÜDM-i artırır; onlayn məşğulluq genişlənir	2019–2024-cü illərdə rəsmi əmək müqavilələrinin sayı 450 000 artaraq 1.85 milyona çatıb
Sektorlar üzrə tələb	Süni intellekt, yaşıl texnologiyalar, səhiyyə, kreativ sənayelər	E-hökumət, enerji, səhiyyə və rəqəmsal texnologiyalarda artan tələbat
Regional inkişaf	Rəqəmsal texnologiyalar regionlara yayılır	Regionlarda rəqəmsal bacarıqlar üzrə təlim proqramları genişləndirilməlidir

Mənbə: (1; 2; 4) əsasında müəllif tərtib etmişdir

Rəqəmsallaşmanın rəsirindən əmək bazarında artımın yaranması infrastrukturun inkişafını təmin etməklə ÜDM-in yüksəlməsinə təsir edəcək və əhəlinin məşğulluğunun artımına təsir göstərəcəkdir. Belə ki, tədqiqat dpvrü olan 2019-2024-cü illərdə işəgötürənlərlə işəqəbul edilənlər arasında rəsmi əmək müqavillələrinin artım tendensiyası yaranmış və bu artım 4,1 dəfə təşkil etmişdir.

Sektorlar üzrə tələbə fikir versək görürük ki, qlobal əmək bazarında süni intellektə, yaşıl texnologiyalara, səhiyyəyə və kreativ sənayelərə üstünlük veriləcəyi proqnozu mövcuddur. Bu istiqamətdə əmək bazarında əsasən E-hökumət, enerji, səhiyyə və rəqəmsal texnologiyalara tələbat artımı daha çox olmaqla əmək bazarında iş yerlərinin sayının yüksəlməsinə müsbət təsir göstərəcəkdir.

Regional inkişaf baxımından müzakirə etdikdə görmək olar ki, regionlarda da rəqəmsal texnologiyalardan istifadə göstəriciləri getdikcə müsbət meylə istiqamətlənir. Belə ki, rəqəmsallaşmanın ölkəmizin regionlarında artımı məqsədi ilə dövlət, marifləndirmə işləri ilə məşğul olan digər qurumlar və QHT-lər, fərdi sahibkarlıq müəssisələrinin təşkil etdikləri marifləndirmə mexanizmlərinin geniş tətbiqi iqtisadi rayonlarda bu göstəricinin getdikcə artımına dəstək olmaqla rəqəmsallaşma göstəricilərinin də yüksəlməsində mühüm rol oynayır. Bu gələcəkdə ölkəmizin əmək bazarında bu texnologiyaların bütün iqtisadi sahələrə tətbiqini və transformasiyasını təmin edə biləcəkdir.

Nəticə və Təkliflər

Qlobal əmək bazarında müşahidə olunan sürətli texnoloji dəyişikliklər və rəqəmsallaşma prosesi müasir peşələrə olan tələbatı əsaslı şəkildə dəyişdirmişdir. Rəqəmsal bacarıqlar, süni intellekt, məlumatların analizi, kibertəhlükəsizlik və avtomatlaşdırma kimi sahələr ön plana çıxaraq əmək bazarının strukturunu formalaşdırmaqdadır. Ənənəvi peşələrin bir qismi aktuallığını itirərkən, yeni ixtisaslar meydana çıxır və işçi qüvvəsindən daha çevik, texnoloji yönümlü biliklər tələb olunur.

Azərbaycan da bu prosesin təsirindən kənarda qalmamış, həm dövlət təşəbbüsləri, həm də beynəlxalq əməkdaşlıqlar sayəsində müasir peşələrin formalaşması və bu sahələrdə ixtisaslaşmış kadrların hazırlanması istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atmışdır. Rəqəmsal savadlılıq üzrə keçirilən təlimlər, İKT sahəsində yaradılan iş yerləri və əmək bazarının rəsmi şəkildə strukturlaşdırılması milli iqtisadiyyatın dayanıqlılığına töhfə vermişdir.

Araşdırmalar göstərir ki, əmək bazarında uğurlu adaptasiya üçün yalnız texniki biliklər deyil, eyni zamanda yumşaq bacarıqlar – ünsiyyət, problem həll etmə, komandada işləmək və çevik qərar vermək – mühüm rol oynayır. Rəqəmsallaşmanın regionlar səviyyəsində də inkişaf etdirilməsi, kadr potensialının paytaxt mərkəzliyindən çıxarılması üçün hədəflənmiş siyasətlər tələb olunur.

Bütövlükdə, Azərbaycan əmək bazarında global tendensiyalara uyğun şəkildə inkişaf edir, lakin bu prosesi davamlı və inklüziv etmək üçün təhsil, idarəetmə və innovasiya sahələrində sistemli yanaşma vacibdir. Əmək bazarının dəyişən tələblərinə uyğun çevik kadr strategiyalarının tətbiqi ölkənin iqtisadi dayanıqlığını və rəqabət qabiliyyətini artıracaqdır.

Təkliflər

- Peşə və ali təhsil proqramları yenilənməli, texnoloji ixtisaslara dair kurikulumlar təkmilləşdirilməlidir.
- Regionlarda rəqəmsal bacarıq təlimləri təşkil olunmalı, ucqar ərazilərdə yaşayan gənclərin əmək bazarına integrasiyası təmin edilməlidir.
- Əmək bazarı təhlili üçün çevik monitoring sistemləri qurularaq real tələbatın öyrənilməsinə əsaslanan kadr siyasəti həyata keçirilməlidir.
- İşəgötürənlərlə təhsil müəssisələri arasında əlaqələr gücləndirilməli, praktiki təcrübəyə əsaslanan təlim modelləri tətbiq olunmalıdır.
- Texnoloji peşələrə marağı artırmaq üçün stimullaşdırıcı mexanizmlər, təqaüdlər və startap dəstəkləri verilməlidir.
- Gender balansı təmin edilməli, qadınların rəqəmsal sahələrdə iştirakını artıran təşviq proqramları hazırlanmalıdır.
- Davamlı öyrənmə imkanları genişləndirilməli, mövcud işçi qüvvəsinin bacarıqlarını mütəmadi yeniləməsi üçün şərait yaradılmalıdır.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi. (2022). *Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişaf perspektivləri*. Bakı: İqtisadiyyat Nazirliyi. <https://www.economy.gov.az>
2. Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutu. (2021). *Peşə təhsilində islahatlar və dual təhsil proqramları*. Bakı: Təhsil İnstitutu. <https://www.iit.edu.az>
3. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W. W. Norton & Company.
4. Cəfərov, F., & Hacıyev, R. (2023). Yaşıl iqtisadiyyat və əmək bazarında yeni peşələr: Azərbaycan təcrübəsi. *Azərbaycan İqtisadi Araşdırmalar Jurnalı*, 9(2), 45–57.
5. Guliyev, M., & Abbasova, T. (2022). Rəqəmsal bacarıqlara tələbat və kadr çatışmazlığı: Azərbaycanın IT sektoru nümunəsində. *Azərbaycan Sosial Elmlər Dərgisi*, 8(1), 33–41.
6. International Labour Organization. (2020). *The future of work: Employment and social trends 2020*. Geneva: ILO. <https://www.ilo.org>
7. OECD. (2022). *Skills for the future: Reshaping adult learning and training systems*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org>

8. Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi. (2022). *Azərbaycan rəqəmsal bacarıqlar üzrə milli strategiyası*. Bakı: Nazirlik. <https://www.mincom.gov.az>
9. UNDP. (2021). *Human development report 2021/2022: Uncertain times, unsettled lives*. United Nations Development Programme. <https://hdr.undp.org>
10. UNESCO. (2021). *Cultural and creative industries in the digital era*. Paris: UNESCO. <https://www.unesco.org>
11. UNEVOC. (2023). *TVET country profile: Azerbaijan*. UNESCO-UNEVOC International Centre. <https://unevoc.unesco.org>
12. World Economic Forum. (2023). *The Future of Jobs Report 2023*. Geneva: WEF. <https://www.weforum.org>
13. World Health Organization. (2022). *Health workforce policy and management in the context of the COVID-19 pandemic response*. Geneva: WHO. <https://www.who.int>
14. Əliyeva, S., & Quliyeva, L. (2023). Pandemiya sonrası səhiyyə sektorunda insan resursları siyasəti. *Azərbaycan Tibb və İctimai Sağlamlıq Jurnalı*, 11(1), 22–30.
15. Jiménez, P., Behnezhad, S., & Martínez, J. (2014). The demographic and economic features: the nexus with internet use. *BMC Public Health*, 14, 1103. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-1103>
16. Ministry of Digital Development and Transport of Azerbaijan. (2024). *Azerbaijan digital development: facts & figures 2023*. Bakı: MDDT.
17. Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi. (2024). *Strategic roadmap for ICT sector in Azerbaijan (2024 Update)*. Bakı: RİNN.
18. World Economic Forum. (2023). *Future of Jobs Report 2023*. Geneva: WEF. <https://www.weforum.org/publications/future-of-jobs-report-2023>

Asaf Zeynalov

THE ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN THE STRUCTURAL CHANGES OF THE LABOR MARKET

Abstract

In the modern era, technology, digitalization, and globalization have led to significant structural changes in the labor market. This article examines the transformation of the labor market both globally and in Azerbaijan, focusing on emerging professions and the key skills required in these fields. The importance of both technical and soft skills is emphasized, especially in high-demand sectors such as the digital economy, artificial intelligence, cybersecurity, and green technologies.

The study analyzes the interaction between government policies, education reforms, and labor market trends. It also evaluates regional efforts to develop digital competencies, youth employment, and sustainable vocational training. The article examines the broad role of modern technologies in the structural changes of the labor market and provides relevant proposals in this direction.

Purpose – to offer recommendations for Azerbaijan’s human capital strategy in light of global labor market shifts.

Methodology – a multidisciplinary approach based on statistics, international reports, and local analyses to identify current labor market demands.

Conclusion – the research contributes to the development of modern labor-oriented policies and supports strategic decision-making in education and employment.

Keywords: labor market, modern professions, digitalization, human capital, technical and soft skills

РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЯХ РЫНКА ТРУДА

Аннотация

В современную эпоху технологии, цифровизация и глобализация привели к существенным структурным изменениям на рынке труда. В статье рассматривается трансформация рынка труда как в мире, так и в Азербайджане, с акцентом на появление новых профессий и необходимых навыков. Подчеркивается важность как технических, так и мягких навыков, особенно в таких востребованных сферах, как цифровая экономика, искусственный интеллект, кибербезопасность и зеленые технологии.

В исследовании анализируется взаимосвязь государственной политики, образовательных реформ и тенденций на рынке труда. Также рассматриваются региональные усилия по развитию цифровых компетенций, обеспечению занятости молодежи и устойчивой профессиональной подготовки. В статье исследуется широкая роль современных технологий в структурных изменениях рынка труда и даются соответствующие предложения в этом направлении.

Цель статьи – предложить рекомендации по стратегии развития человеческого капитала Азербайджана с учетом изменений на глобальном рынке труда.

Методология – комплексный подход на основе статистики, международных отчетов и местных аналитических данных.

Вывод – исследование способствует формированию современной политики в сфере труда и поддерживает стратегическое планирование в образовании и занятости.

Ключевые слова: рынок труда, современные профессии, цифровизация, человеческий капитал, технические и мягкие навыки